

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Tähtsamad tegevused 2016/2017. õppeaastal

Sisukord

Digipööre	3
Õpilaste digipädevuste arendamine on fookuses	3
Aastast 2018 saab Eestis gümnaasiumiharidust e-õppes omandada	3
Jätkub digitaalse õppevara arendamine	3
Koole toetatakse digivõimaluste kasutusele võtmisel	4
Keel	4
Käivitub väliseestlastele suunatud noortevahetuse projekt	4
Riik toetab eesti keele kui teise keele ja võõrkeelte õpet.....	4
Töötatakse välja Eesti keelepoliitika uus arengukava	5
Algab üldhariduskoolidele mõeldud eesti keele päevade pilootprojekt.....	5
Koolivõrk.....	5
Uued riigigümnaasiumid alustavad tööd kolmes maakonnas.....	5
Jätkub erivajadustega laste õppetingimuste parandamine	5
Omavalitsusi toetatakse koolivõrgu korrastamisel	6
Kutseharidus.....	6
Õpiposiõpe laieneb kutsekeskhariduse tasemele	6
2017. aasta on oskuste aasta	6
Kõrgharidus	7
Kõrgkoolide rahastamine muutub stabiilsemaks	7
Laieneb ettevõtlusõppe koolituste valik õpetajatele, õppejõududele ja ettevõtjatele	7
Avaneb taotlusvoor tööandjate ja õppeasutuste koostöö toetamiseks praktikasüsteemi arendamisel	8
Noortevaldkond.....	8
Riik hakkab täiendavalt toetama noorte huviharidust ja huvitegevust	8
Noorteühingud saavad aastatoetust uutel tingimustel	8
Uued noorteprojektid laienevad ja kaasatakse uusi osalejaid	9
Teadus	9
Teaduse ja kõrghariduse taristu arendamine jätkub	9
Käivitub uus teaduse populariseerimise meede	9
Toetatakse teadusasutuste ja ettevõtete ühiseid rakendusuringuid	10
Jätkub teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumise toetamine	10
2017. aastal toimub teadusasutuste korriline evalveerimine	10

Täiskasvanuharidus	10
OSKA annab ülevaate, milliseid oskusi vajatakse metalli- ja masinatööstuses ning sotsiaaltöös.....	10
Jõustunud täiskasvanute koolituse seadus muudab koolitusturu läbipaistvamaks	11
Sügisel jõuavad tasuta tööalased koolitused rohkem kui 6500 inimeseni.....	11
Täiskasvanute tagasitoomiseks kooli sai toetust 16 projekti üle Eesti	11
Vaade koolile, eksamid ning järelevalve – välishindamine	12
Detsembris avalikustatakse uued PISA uuringu tulemused	12
Gümnaasiumiastme õppetõhususe näitaja annab objektiivsema pildi gümnaasiumide tööst	12
Koolid saavad tagasisidet õpilaste rahulolu ja digipädevuste kohta.....	12
Koolide näitajad koondatakse koolikaardile	13
Temaatiline järelevalve 2016/2017. õppeaastal keskendub kaasamisele	13
Õpetajad ja koolijuhid	13
Koos partneritega töötatakse välja õpetajate töötasu diferentseerimise alused.....	13
Kasvavad õpetajakoolituse eest vastutavate ülikoolide kompetentsikeskuste võimalused koolide arengut toetada.....	14
Kasutusele võetakse õpetajate ja koolijuhtide kompetentsimudelid	14
Täiendusõppe info levik ja kättesaadavus paraneb	14
Täiendusõppe võimalused kasvavad: arenguprogrammi saavad ka õppealajuhatajad, sisekoolitajad jt.....	14
Üld- ja alusharidus	15
Eesti koolid lähevad viiele vaheajale üle 2017/2018 õppeaastast.....	15
Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise eelnõu kaasajastab õppetööd	15
Huvitav Kool keskendub kooli ja kodu koostööle, et suurendada koolirõõmu.....	15
Brüsselis saab sügisest üldharidust omandada eesti keeles	16
Riik toetab koole laste liikumisharjumuste arendamisel	16
Lasteaiad ja lapsehoiud saavad ühise seaduse	16
Ministeerium asub uuendama kaasava hariduse kontseptsiooni.....	17
Valmib koosõppiva kooli kontseptsioon	17
Varia	18
Haridusseadus muutub õppijakeskseks	18
Taust	18

Digipööre

Õpilaste digipädevuste arendamine on fookuses

Eksperdid lõid selle aasta alguses digipädevusmudeli, milles lepiti kokku digioskused, mis peavad eri vanuses lastel ja noortel olema. Selle põhjal korraldab riik 2017/2018. õppeaastal kõikidele põhikoolide ja gümnaasiumide lõpuklasside õpilastele digipädevuse tasemetöö.

Tasemetöö annab õpilastele, koolidele ja riigile tagasisidet noorte oskustest ja teadmistest ning võimaldab edasist õppeprotsessi paremini planeerida. Tasemetööd katsetatakse juba järgmisel kevadel paarikümnes koolis.

Kõigil põhikoolilõpetajatel peavad aastaks 2020 olema piisavad digioskused, et tänapäeva ühiskonnas hästi hakkama saada.

Aastast 2018 saab Eestis gümnaasiumiharidust e-õppes omandada

Haridus- ja Teadusministeerium tellib sel sügisel kõigi gümnaasiumi riiklikus õppekava kohustuslike ja lisaks kuni viie õppesuuna valikkursuste e-lahendused. E-kursused valmivad 2018. aastal. Neid katsetatakse vähemalt kolmes gümnaasiumis ja ühes kutseõppeasutuses, millele eelneb õpetajate koolitus. Sõltuvalt katsetuste tulemusest on plaanis vähemalt ühes riigigümnaasiumis e-õppevorm sisse seada kas terve õppekava ulatuses või osaliselt.

Jätkub digitaalse õppevara arendamine

Õpilastele ja õpetajatele luuakse kvaliteetset e-õppevara, mille mugavaks kasutamiseks on valminud digitaalse õppevara portaal www.e-koolikott.ee Portaal koondab e-õppevara ühte keskkonda. e-Koolikotti saavad õpetajad laadida üles enda koostatud õppevara, kombineerida seda juba olemasolevaga ning luua õppematerjalide kogumikke. Õppevara saab jagada nii õpilaste kui kolleegidega või teha kõigile avalikult kättesaadavaks. Portaalil saab anda materjalidele ka hinnanguid.

Digitaalse õppevara kaardistus näitab, et e-õppevara on puudu eelkõige vene keele, eesti keele teise keelena, kunsti, tehnoloogiaõpetuse ja kehalise kasvatuse õpetamiseks. Riik tellib sel õppeaastal puuduvad digitaalsed õppematerjalid ning lisab need e-Koolikotti kõigile tasuta kasutamiseks.

Samuti toetab ministeerium koolidevahelises ühiskasutuses õppeklasside sisustamist kaasaegse ja uuendusliku õppevaraga. Ühiskasutuses klasse saavad loodus- ja täppisteaduste, multimeedia jt teemade õpetamiseks kasutada korraga mitu kooli. Esimesed konkursid viiakse läbi sel õppeaastal.

Koole toetatakse digivõimaluste kasutusele võtmisel

Alates septembrist saavad põhikoolide pidajad taotleda toetust õpetajatele digiseadmete ning õpilaste e-hindamiseks vajalike arvutite soetamiseks. Toetuse taotlusi võtab vastu Hariduse Infotehnoloogia sihtasutus.

Koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga kaasajastab HTM koolide võrguühendusi. Esimesed koolid saavad uuendatud sisevõrgu juba sel õppeaastal.

Keel

Käivitub väliseestlastele suunatud noortevahetuse projekt

Oktoobris toimub esmakordselt väliseestlastele mõeldud noortevahetus, mille eesmärk on tutvustada välismaal elavatele noortele Eesti ajalugu ja kultuuripärandit, õpetada igapäevakeskkonnas eesti keelt, teadvustada töö- ja õppimisvõimalusi Eestis ning luua võrgustik, mis toetaks naasmist kodumaale.

Noortevahetuse projekt „Tagasi juurte juurde!“ on rahvuskaaslaste programmi uus algatus, mis on täienduseks senistele tegevustele nagu suvised keelelaagrid, stipendiumiprogramm, haridusprojektide toetamine jpm.

Riik toetab eesti keele kui teise keele ja võõrkeelte õpet

Võõrkeeletõpetajaks õppijad ja võõrkeeletõpetajad saavad võimaluse tasuta sooritada rahvusvaheliselt tunnustatud keeleeksameid C1 ja C2 ehk kõrgtasemel. Mida rohkem on meie koolides rahvusvahelise testi teinud õpetajaid, seda kindlam on keeleõppe kvaliteet.

Järgmisel õppeaastal toetatakse kutseõppurite ja üliõpilaste erialast riigikeele- ja võõrkeelte õpet, et parandada nende karjäärivõimalusi ja mobiilsust tööturul. Ebapiisava riigikeeleoskusega inimeste paremaks toimetulekuks tööturul luuakse neile keelepraktika ja stažeerimise võimalusi piirkondades, kus on selle järele kõige suurem vajadus.

Uuel õppeaastal saab üle 200 Ida-Virumaa lasteaia- ja üldhariduskooli õpetaja tasuta eesti keele koolitust tasemel B2 ja C1, et sooritada nõutav tasemeeksam.

Toetatakse ka erinevate haridusasutuste riigi- ja võõrkeelte alaseid koostööprojekte, eesmärgiga parandada inimeste keeleoskust, soodustada lõimumist ning tutvustada haridusvalikuid.

Töötatakse välja Eesti keelepoliitika uus arengukava

Uude eesti keelepoliitika arengukavasse 2018-2024 on plaanis koondada eesti keele, Eestis õpitavate võõrkeelte ning eesti keele kui riigikeelega seonduvad tegevused ja sihid. Arengukava koostamisele eelneb uuring keelevaldkonna tugevustest ja arenguvajadustest.

Algab üldhariduskoolidele mõeldud eesti keele päevade pilootprojekt

Eesti keele päevade pilootprojekti hakkavad läbi viima Tartu Ülikooli õppejõud, doktorandid ja magistrandid selleks soovi avaldanud koolides ning selle eesmärk on suurendada huvi eesti keele vastu ja parandada keelealaseid teadmisi. Eesti keele päeva kava sünnib tihedas koostöös kooliga. Koolituspäev võib olla suunatud kogu kooliperele, ainult õpetajatele või teatud klasside õpilastele. Sügissemestril on plaanis jõuda ligikaudu 20 kooli.

Koolivõrk

Uued riigigümnaasiumid alustavad tööd kolmes maakonnas

Uuel õppeaastal alustavad tööd Hiiumaa, Põlva ja Valga riigigümnaasiumid. Sellega on riigigümnaasiumitega kaetud kogu Lõuna-Eesti. Septembri seisuga on koostöös omavalitsustega loodud kokku 12 riigigümnaasiumi. Järgmisena valmivad riigigümnaasiumide hooned Viimsis, Raplas ja Paides, kus on alustatud ettevalmistustega nende projekteerimiseks. Ehitustööd algavad 2017. aastal ja õppetöö 1. septembril 2018. Ettevalmistustegevused riigigümnaasiumide rajamiseks on käimas Kohtla-Järvel, Narvas, Harku vallas, Rae vallas ja Saue vallas.

Riigigümnaasiumide käivitamisega luuakse eeldused koolivõrgu korrastamiseks kohalikes omavalitsustes, andes kindlustunde, et kvaliteetne ja valikuterikas gümnaasiumiharidus on kättesaadav igas maakonnas.

Jätkub erivajadustega laste õppetingimuste parandamine

Algaval õppeaastal jätkab riik 18 hariduslike erivajadustega laste kooli pidamist ning nende õppetingimuste parandamist.

Õppetingimuste parandamiseks ja koolide korrastamiseks kaasatakse Euroopa Liidu rahalisi vahendeid, mille jaoks on kehtestatud ka vastavad tingimused. Samuti on käimas ettevalmistused Pärnu linnaga kokkuleppe sõlmimiseks erivajadustega laste riigikooli rajamiseks Pärnusse, uut asupaika koolihoone ehituseks otsitakse ka Harjumaal.

Omavalitsusi toetatakse koolivõrgu korrastamisel

Riik toetab omavalitsusi põhikoolitaristu kulukuse vähendamisel ja õppetingimuste kaasajastamisel, et viia koolimajad vastavusse õpilaste arvu langusega ning vähendada taristukulusid. Toetust saavad taotleda omavalitsused kas õppehoone rekonstrueerimiseks, uue ehitamiseks ja sisustamiseks või ka hoone täielikuks või osaliseks lammutamiseks. Käimasolevast põhikoolide võrgu korrastamise meetme esimesest taotlusvoorst said omavalitsused taotleda kokku üle 46 miljoni euro.

Esimeses voorus said taristu korrastamiseks esitada taotlusi omavalitsused, kes on otsustanud sulgeda gümnaasiumiastme või leppinud kokku riigigümnaasiumi asutamises. Taotlusvooru esitati 34 ettepanekut ning positiivselt hinnatud projektid selguvad oktoobris.

Teine taotlusvoor põhikoolide õppehoonete investeringuprojektide toetamiseks avaneb 2017. esimesel poolaastal. Sealt saavad toetust taotleda kohalikud omavalitsused, kui koolivõrgu korrastamise käigus on vaja teha investeringuid põhikoolide kasutuses olevatesse õppehoonetesse pinna optimeerimiseks. Näiteks mitme põhikooli liitmise või põhikooli astmete tegevuse lõpetamise puhul võib olla selline investeringutoetus vajalik.

Kutseharidus

Õpipoisiõpe laieneb kutsekeskhariduse tasemele

Algaval õppeaastal laieneb õpipoisiõpe kutsekeskhariduse tasemele, kus õppekavade eduka läbimise järel saab õpilane keskharidust tõendava tunnistuse.

Õpipoisi- ehk töökohapõhine õpe toimub vähemalt 2/3 ulatuses praktikakohas ettevõttepoolse juhendaja käe all. See annab õpilasele võimaluse kõige kiiremini ja hõlpsamini õppida selgeks amet ja asuda tööle. Õpipoisiõpe on loomulik osa kaasaegse ettevõtte tegevusest ja võimaldab ettevõttele koolitada nii võimalikke uusi kui juba olemasolevaid töötajaid. Töötajate järelkasvu panustav ettevõtja on ka potentsiaalsete töötajate seas mainekam.

Möödunud kevadel õppis kutseõppeasutustes õpipoisiõppes üle 900 õpilase. Aastaks 2020 on loodud vähemalt 8000 õpipoisi õppekohta.

2017. aasta on oskuste aasta

2017. aasta on oskuste aasta, mille eesmärk on toetada hoiakute kujundamist, et praktilised oskused on väärtuslikud ja ei jäta elus hätta. Oskuste aastal pööratakse tähelepanu oskuste omandamise ja täiendamise võimalustele.

Eesmärk on julgustada noori senisest enam langetama valikuid praktilisi oskusi pakkuvate erialade kasuks, samuti innustada täiskasvanuid oskusi täiendama ning uusi oskusi omandama.

Kõrgharidus

Kõrgkoolide rahastamine muutub stabiilsemaks

Ministeeriumis valmistatakse ette kõrgkoolide rahastamissüsteemi muudatust, millega soovitakse suurendada rahastamise stabiilsust. Kõrgharidusõppe rahastamismudelisse tuuakse sisse uus komponent – baasrahastus – ning täpsustatakse teiste komponentide osakaalu.

Kavandatavas rahastamismudelil jagatakse kõrgharidusõppe toetamiseks ettenähtud vahendid tegevustoetuseks ja sihtotstarbeliseks toetuseks. Tegevustoetusest 80% moodustab stabiilne baasrahastus, mis tähendab, et vähemalt 80% vahenditest saab iga kõrgkool eelmiste aastate rahastuse mahu põhjal. Ülejäänud 20% riigieelarvelisest tegevustoetusest moodustab tulemusrahastamine. Tulemusrahastus jaguneb ülikoolide vahel kvaliteedinäitajate alusel ja halduslepingus sätestatud ülesannete täitmise eest.

Kavandatava muudatuse järgselt seostatakse tulemusmõõdikud otseselt eesmärkidega kõrghariduse valdkonnas, näiteks lõpetajate töötamine ja edasiõppimine, õppurite mobiilsus, nominaalajaga lõpetajate osakaal.

Laieneb ettevõtlusõppe koolituste valik õpetajatele, õppejõududele ja ettevõtjatele

Algaval õppeaastal jätkuvad suuremas mahus ettevõtlusõppe alased koolitused, milles on võimalik osaleda kuni 300 õpetajal, õppejõul ja ettevõtjal. Kevadel alanud koolituste valik laieneb ning lisandub mitmeid uusi ja pikemaajalisi koolitusi.

Kaks korda õppeaasta jooksul toimub äriideede arenguprogramm ehk eelinkubatsioon kolmes keskuses – Tartu Ülikooli Ideelaboris, Tallinna Tehnikaülikooli Mektorys ja Tallinna Ülikoolis. Avatakse taotlusvoorud eesmärgiga tõhustada koolide, kogukonna ja ettevõtjate koostööd ettevõtlusõppe läbiviimisel.

Tegevused on osa eelmisel aastal käivitatud ettevõtlusõppe programmist, mille eesmärk on edendada ettevõtlusõpet süsteemselt nii üld- kui kõrghariduses. Lisaks töötatakse välja

ettevõtlusõppe metoodika ja õppematerjale, luuakse võimalused praktilise ettevõtlusõppe läbiviimiseks ning toetatakse õpilas- ja üliõpilasfirmade programme.

Avaneb taotlusvoor tööandjate ja õppeasutuste koostöö toetamiseks praktikasüsteemi arendamisel

Uuel õppeaastal saavad kutse- ja kõrgharidust pakkuvad õppeasutused taotleda toetust tööandjate poolsete praktikajuhendajate koolitamiseks, praktikute kaasamiseks õppetöösse, õppejõudude stažeerimiseks tööandjate juures, praktikavõrgustiku laiendamiseks jms.

Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool pakuvad koolitusi praktikajuhendajatele ja -koordinaatoritele.

Ida-Virumaal asuvate õppeasutuste, tervishoiu ja meditsiini õppekavagruppi kuuluvate õppekavade üliõpilastele võimaldatakse praktikatoetust sõidu- ja majutuskulude katmiseks, kui praktikat sooritatakse oma kodumaakonnast kaugemal.

Noortevaldkond

Riik hakkab täiendavalt toetama noorte huviharidust ja huvitegevust

Ette on valmistatud noorsootöö seaduse muudatused, millega luuakse võimalus eraldada riigieelarvest kohalikele omavalitsustele toetusi noorte huvihariduseks ja huvitegevuseks. Riikliku lisatoetuse eesmärk on teha huviharidus ja huvitegevus 7–19-aastastele noortele paremini kättesaadavaks ning pakkuda mitmekesisemaid osalusvõimalusi.

Riiklik toetus on täienduseks kohalike omavalitsuste panusele. Vastutus huvihariduse ja huvitegevuse korraldamise ja toetamise eest jääb ka edaspidi omavalitsuste kanda. Eesmärk on, et omavalitsused pakuksid huviharidust ja huvitegevust vähemalt kolmes valdkonnas: kultuur, sport ning loodus- ja täppisteadused ja tehnoloogia.

Riik hakkab huviharidust ja huvitegevust täiendavalt toetama järgmise aasta septembrist. Riigi eelarvestrateegias 2017–2020 on selleks ette nähtud 2017. aastal 6 miljonit eurot ja alates 2018. aastast 15 miljonit eurot aastas.

Noorteühingud saavad aastatoetust uutel tingimustel

Algaval õppeaastal on noorteühingutel võimalik taotleda toetust üheks või kaheks kalendriaastaks. Eelmisel aastatel said noorteühingud taotleda toetust vaid üheks aastaks. Tingimuste muutmise eesmärk oli siduda ühingute tegevus selgemalt ja pikemaajaliste noortevaldkonna riiklike eesmärkidega.

Muudetud on ka taotluste hindamise ja aruandluse ajakava, et uue aasta toetus jõuaks noorteühinguteni varem. Ühingud saavad siis alustada sisuliste tegevustega senisest varem ja kaasata rohkem noori. Riik toetab noorteühinguid igal aastal peaaegu poole miljoni euroga.

Uued noorteprojektid laienevad ja kaasatakse uusi osalejaid

Riskinoortele suunatud Tugila projekti kaasatakse uusi noortekeskusi ja koole. Tugilad aitavad töö kaotanud või koolist lahkunud noortel pöörduda tagasi aktiivsesse ühiskonnaellu. Eelmisel õppeaastal alanud projektiga on liitunud juba pea poolsada noortekeskust.

Noorte omaalgatuslike ideede projektist „Nopi Üles“ on seni rahastatud 17 projekti ja taotluste läbivaatamine jätkub.

Uusi koole ja vabaühendusi kaasatakse kogukonnapraktika programmi, mis viib gümnaasiumide õpilased ühiskonnaõpetuse aine raames kohalikesse vabaühendustesse põgusale praktikale.

Noortele kutsete ja ametite tutvustamiseks käivitub mobiilne buss, kus saab tutvuda metalli- ja puidusektori ametite ning vastava tehnoloogiaga. Mobiilne buss sõidab noortekeskustesse üle Eesti.

Teadus

Teaduse ja kõrghariduse taristu arendamine jätkub

Alanud on ülikoolide ja teadusasutuste arenguprogrammi ASTRA tegevused, mille raames ehitatakse või renoveeritakse seitse teadus- ja õppehoonet, nende seas Kunstiakadeemia peahoone, Muusikaakadeemia saalikompleks, Tartu Ülikooli IT-keskus ja Sisekaitseakadeemia õppekompleks.

Majade ehitamine ja renoveerimine on tihedalt seotud teaduse ja kõrghariduse sisutegevuste arendamisega, näiteks doktorikoolide toetamisega, õppe- ja teadustöö rahvusvahelistumisega, laborite ja seadmete uuendamisega, ettevõtluskoostöö ning praktikavõimaluste laiendamisega.

Käivitub uus teaduse populariseerimise meede

Sügisel käivitub uus teaduse populariseerimise meede „Teeme+“, mille eesmärk on suurendada õpilaste huvi loodus- ja täppisteaduste ning tehnoloogia (LTT) erialade vastu. Toetatakse noortele LTT valdkonna teadmisi ja praktilist tegevust pakkuvate ürituste sarjade ja suuremate sündmuste korraldamist. Toetused on mõeldud ka teadushuviringide loomiseks ja läbiviimiseks ning selleks vajaliku õppevara soetamiseks ja juhendajate koolitamiseks.

Toetatakse teadusasutuste ja ettevõtete ühiseid rakendusuuringuid

Ettevõtted saavad taotleda toetust teadusasutustega koostöös rakendusuuringute läbiviimiseks. Toetuse eesmärgiks on teaduse ja majanduse tugevam seostamine ning teaduse mõju suurendamine ühiskonnas. Toetatakse nii rakendusuuringuid kui tootearendust nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades.

Jätkub teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumise toetamine

Toimuvad teaduse rahvusvahelistumise programmi „Mobilitas+“ ja kõrghariduse rahvusvahelistumise programmi „Dora+“ taotlusvoorud, mille eesmärk on parandada Eesti teadlaste, teadusasutuste ja ettevõtete rahvusvahelist nähtavust. Eesti konkurentsivõime sõltub nii sellest, kui atraktiivseks õppimise ja teadustöö tegemise kohaks me suudame Eesti muuta kui ka sellest, kui palju võimalusi välismaal pakume oma inimestele.

2017. aastal toimub teadusasutuste korraline evalveerimine

Korraline evalveerimine toimub iga seitsme aasta järel. Hinnatakse teadus- ja arendusasutuse vastava valdkonna teadus- ja arendustegevuse taset, võrreldes seda rahvusvaheliselt tunnustatud kriteeriumidega. Positiivne tulemus võimaldab saada teadusasutusel riigieelarvelist baasrahastust.

Selle aasta lõpuks teeb ministeerium koos Teadusagentuuriga ettevalmistused evalveerimise läbiviimiseks 2017. aastal. Varasemast rohkem pööratakse tähelepanu teaduse ja kõrghariduse välishindamise sünkroniseerimisele, et need sisuliselt toetaksid teineteist ning oleks vähem hindamise dubleerimist.

Täiskasvanuharidus

OSKA annab ülevaate, milliseid oskusi vajatakse metalli- ja masinatööstuses ning sotsiaaltöös

Sügisel valmivad tööjõu ja tööturu oskuste vajaduse ülevaated metalli- ja masinatööstuse ning sotsiaaltöö valdkonna kohta. Neist saab ülevaate tööturul vajalike võtmeametite ning vajaminevate oskuste kohta, et haridussüsteemi korraldamisel ja õppimisel-õpetamisel paremini arvestada tööturu vajadustega.

2017. aasta alguses saavad valmis tervishoiu, keemia-, plasti-, kummi- ja ehitusmaterjalitööstuse ning energeetika ja kaevandamise valdkondlikud raportid.

OSKA on tööturu vajaduse ja prognoosi ning oskuste arendamise koordineerimisüsteem. Valminud on esimesed valdkondlikud raportid IKT, arvestusala ning metsanduse ja puidutöötuse valdkondade tööjõu ja tööturu oskuste vajaduse kohta.

Jõustunud täiskasvanute koolituse seadus muudab koolitusturu läbipaistvamaks
Alanud õppeaastal on täienduskoolitusasutustel kohustus pidada veebilehte ja anda seal pidevalt teavet oma tegevuse – õppekavade, õppimistingimuste ja koolitajate – kohta. Samuti peavad täienduskoolitusasutused alates märtsist iga-aastaselt tegema kõigile huvilistele kättesaadavaks oma tegevusnäitajad. Teave võimaldab õppima astujatel ning koolituse tellijatel teha võimalikult teadliku valiku.

Selleks, et võimaldada õppijatele tulumaksutagastust, õigust õppepuhkusele või saada avalikust sektorist toetust, peab täienduskoolitusasutus olema registreeritud Eesti Hariduse Infosüsteemis.

Sügisel jõuavad tasuta tööalased koolitused rohkem kui 6500 inimeseni
Haridus- ja Teadusministeeriumis valmis uus täiskasvanute tööalase koolituse riiklik koolitustellimus, mille kaudu saab tasuta koolitust enam kui 6500 inimest üle Eesti. Kavas on 506 tasuta kursust kutseõppeasutustes ja kutseõpet pakkuvas rakenduskõrgkoolides.

Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise näitaja on pöördunud tõusule, kuid madalama haridusega inimesed on enesetäiendamisel jätkuvalt väheaktiivsed. Kursused ongi suunatud täiskasvanutele, kelle konkurentsivõimet ja toimetulekut tööturul kursusel õpitav oluliselt parandada aitab.

Aastatel 2016-2018 saab tasuta täienduskoolitustel tööalaseid oskusi täiendada 34 300 täiskasvanut.

Täiskasvanute tagasitoomiseks kooli sai toetust 16 projekti üle Eesti
Haridus- ja Teadusministeerium kutsub täiskasvanuid tagasi kooli – eesmärk on tuua haridustee katkestanud täiskasvanud tagasi põhiharidust või üldkeskharidust omandama ja võimaldada neil õpingud edukalt lõpetada.

Kokku enam kui 2,6 miljonit eurot toetust saanud projektidega pakutakse kooli naasvatele täiskasvanutele õppimisoskusi arendavaid koolitusi ja lisa- või tasanduskursusi erinevates õppeainetes, olulisel kohal on ka õppijate nõustamine ja individuaalne juhendamine.

Eesmärk on muuta õppimine võimalikult paindlikuks, mistõttu pakutakse e-õppe kursusi ning vajadusel ka lapsehoiuteenust.

25-39aastaste seas on üle 40 000 inimese, kelle haridustee on katkenud enne keskhariduseni jõudmist.

Vaade koolile, eksamid ning järelevalve – välishindamine

Detsembris avalikustatakse uued PISA uuringu tulemused

Iga kolme aasta tagant OECD tehtav rahvusvaheline PISA uuring võtab sel aastal suurema tähelepanu alla 15-aastaste õpilaste tulemused loodusteadustes. Uuring mõõdab õpilaste oskusi rakendada oma teadmisi kolmes valdkonnas: matemaatikas, funktsionaalses lugemises ja loodusteadustes.

Sellega avaneb esmakordselt hea võimalus võrrelda trende Eesti haridussüsteemis, kuna Eesti alustas PISA uuringus osalemist 2006. aastal, mil olid samuti fookuses loodusteadused. Eestist osales seekordses PISA uuringus 206 kooli 5587 õpilasega, kes moodustavad pea pool kogu eagrupid. Kokku osales seekordses uuringus õpilasi 75 riigist.

PISA uuringu peamine eesmärk on aidata riikidel selgitada haridustulemusi mõjutavaid tegureid ja seeläbi toetada riigi hariduspoliitikat.

Gümnaasiumiastme õppetõhususe näitaja annab objektiivsema pildi gümnaasiumide tööst

Oktoobris avalikustavad Haridus- ja Teadusministeerium ning sihtasutus Innove koos riigieksamite tulemustega ülevaate gümnaasiumiastme õppetõhususest, mis näitab, kui palju on gümnaasium (10.-12. klass) panustanud oma õpilaste arengusse ehk õpitulemustesse.

Gümnaasiumi panus ei pruugi olla kõige suurem koolil, kus on kõrgeimad eksamitulemused, vaid koolil, kus aidati õpilase arengule aines kõige rohkem kaasa. Näiteks võib keskpärase eksamitulemustega kool olla panustanud tavalisest rohkem õpilaste arengusse, kui mõni paremate tulemustega kool, sest nõrgema lähtetasemega õpilased on seal sama ajaga rohkem edasi jõudnud. Uus näitaja on eelkõige oluline selleks, et märgata gümnaasiume, kus õpilaste edasijõudmine gümnaasiumiõpingute jooksul on olnud keskmisest oluliselt madalam või kõrgem.

Koolid saavad tagasisidet õpilaste rahulolu ja digipädevuste kohta

Õpilaste rahulolu ja digipädevuste ning -seadmete kasutamise kohta antakse sel sügisel tagasisidet koolidele, mille õpilased ja õpetajad vastasid kevadel sihtasutuse Innove läbiviidud küsitlusele. Rahuloluküsitluste tulemuste üldisema kokkuvõtte avalikustab ministeerium septembris, digipädevuste ülevaate hiljemalt novembris.

Küsitlusega uuriti 8. ja 11. klasside õpilaste rahulolu oma kooliga ning suhetega nii õpetajate kui ka kaasõpilastega. Õpilastel paluti ka hinnata oma digipädevusi ning uuriti, kui palju nad õppimiseks koolis ja kodus digiseadmeid kasutavad. Gümnaasiumiõpetajatelt uuriti samuti digilahenduste kasutamise kohta õppetöös.

Koolide näitajad koondatakse koolikaardile

Koolikaart on kooli digitaalne visiitkaart, mis annab koolidele, lapsevanematele, õpilastele ja teistele huvilistele ülevaate õpitulemustest, õpilaste rahulolust, huvitegevustest, õpetajate kvalifikatsioonist jmt.

Koolikaardi esimesele versioonile küsib Haridus- ja Teadusministeerium koolidelt tagasisidet järgmise aasta alguses. Tagasiside põhjal arendatakse koolikaarti edasi ning avalikuks saab see haridusstatistika portaalis HaridusSilm.ee 2018. aastal.

Koolikaardilt saab infot õpilaste rahulolu, koolikiusamise, puudumiste, õpingute katkestajate, huviringides osalevate õpilaste ja edasiõppijate osakaalu, digilahenduste kasutamise, eksamitulemuste, gümnaasiumi panuse, tugiteenuste, õpetajate kvalifikatsiooni jmt kohta.

Temaatiline järelevalve 2016/2017. õppeaastal keskendub kaasamisele

Algaval õppeaastal viib ministeerium läbi temaatilist järelevalvet koolieelsetes õppeasutustes ning üldhariduskoolides. Järelevalve eesmärk on tõsta hariduse kvaliteeti.

Koolieelsetes lasteasutustes keskendub temaatiline järelevalve lapsevanemate ja hoolekogu kaasamisele õppekava koostamise protsessis ja valikute võimaldamisel ning lapse arengu toetamisele õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel.

Üldhariduskoolides keskendub temaatiline järelevalve õpilaste, vanemate, hoolekogu, õppenõukogu ja õpilasesinduse kaasamisele, et nad osaleksid õppekava koostamises ja valikute pakkumises. Samuti on oluline õpilase arengu toetamine ja valikute võimaldamine loovtöö, õpilasuurimuse või praktilise töö korraldamisel. Lisaks vaadatakse järelevalve käigus ka õpilase arengu toetamist õppetöö läbi viimisel.

Õpetajad ja koolijuhid

Koos partneritega töötatakse välja õpetajate töötasu diferentseerimise alused

Õpetajate töötasu vastavusse viimiseks töö panuse ja tulemuslikkusega töötatakse koostöös õpetajatega, kutseõppeasutuste ja üldhariduskoolide juhtidega välja õpetajate töö tulemuslikkuse hindamise ja tasustamise alused. Koostöös valmib mudel, mida iga kool saab rakendada lähtuvalt oma kooli eripärast.

Kasvavad õpetajakoolituse eest vastutavate ülikoolide kompetentsikeskuste võimalused koolide arengut toetada

Tallinna ja Tartu ülikoolide õpetajakoolituse kompetentsikeskustes töötatakse välja meetodikad, korraldatakse täiendusõpet õpetajatele ja haridusasutuste juhtidele, õppejõududele ning toetatakse ja nõustatakse õpetajaid aine-, kutseõppe- ja didaktikaalaselt. Kompetentsikeskused toetavad ja suunavad uute õppekavade, tänapäevase õpikäsituse ning kaasava hariduse rakendamist.

Eestis välja töötatud uudsete õpetamise meetodite ja didaktiliste võtete koondamiseks, hindamiseks ja levitamiseks arendatakse õpetajakoolituse ja didaktikavaramu keskkonda eDidaktikum. Sinna kogutakse nii Eestist kui ka mujalt maailmast parimaid teadmisi ja kogemusi ning kohandatakse seda Eesti haridusasutustele sobilikuks.

Kasutusele võetakse õpetajate ja koolijuhtide kompetentsimudelid

Välja on töötatud kompetentsimudel üldhariduskoolide õpetajatele ja haridusasutuse juhtidele. Kompetentsimudelit saab kasutada värbamisel, arendamisel ja töösoorituse hindamisel ning keskselt täiendusõppe võimaluste pakkumisel lähtutakse samuti kompetentsimudelis kirjeldatust. Kompetentsimudel annab võimaluse saada tagasisidet koostööpartneritelt ja kolleegidelt, otseselt juhilt. Tagasiside andmist hakkab toetama loodav e-lahendus.

Täiendusõppe info levik ja kättesaadavus paraneb

Kogu info keskselt pakutava täiendusõppe kohta on edaspidi leitav vastavast e-keskkonnast. Selleks suurendatakse senist HITSA koolitusveebi funktsionaalsust ja kasutajamugavust. Tulevikus on kõik tegevused – alates info otsimisest, kursusele registreerimisest, tagasiside andmisest, koolitustel osalemistest ülevaadete saamisest kuni aruandluseni kooli, omavalitsuse või riigi tasandil – võimalik ära teha ühes keskkonnas.

Täiendusõppe võimalused kasvavad: arenguprogrammi saavad ka õppealajuhatajad, sisekoolitajad jt

Oma arenguprogrammi saavad õppealajuhatajad, sisekoolitajad ja võrgustike juhid. Jätkuvad alustavate juhtide arenguprogramm ja mentorite programm kogunud juhtidele. Koolidel on võimalus esitada projektitaotlusi, et saada lisavahendeid koolis täiendusõppe korraldamiseks.

Täiendusõppe põhineb õpetajate kutsestandarditel ja haridusasutuse juhi kompetentsimudelis kirjeldatult ning pakub kompetentside arendamise võimalusi nii algajatele kui ka kogunud juhtidele ja õpetajatele.

Jätkub töö õpetaja õiguste laiendamisega

Koostööpartnerid ja ministeeriumid on esitanud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ja kutseõppe asutuse seaduse muutmise eelnõule täiendus- ja parandusettepanekuid, mis vajavad nii analüüse kui täiendavaid arutelusid huvigruppidega. Väljatöötatava muudatuse eesmärk on laiendada õpetaja võimalusi tagada õpilaste turvalisust koolis. Eelnõu annab õpetajale kahtluse korral võimaluse vaadata õpilase kappi või kotti, et tuvastada ohtliku eseme olemasolu ilma politseid kohale kutsumata.

Üld- ja alusharidus

Eesti koolid lähevad viiele vaheajale üle 2017/2018 õppeaastast

Ülejärgmisest õppeaastast lisandub kevadsemestrisse viies vaheaeg, et jaotada õppekoormust tervise- ja õppimissõbralikumalt.

Praegu kehtiva nelja vaheaja puhul on kevadised veerandid sügisestest 10-15 päeva pikemad ning see võimendab õpilaste ja õpetajate kevadväsimust. Pikka aega kehtinud riiklike vaheaegade süsteemi muutmine ehk kevadisse poolaastasse viienda vaheaja lisamine aitab jaotada õppekoormust ühtlasemalt.

Viite vaheaega juba katsetanud koolide tagasiside on olnud pea eranditult positiivne. Koolipidajale ehk kohalikule omavalitsusele jääb endiselt võimalus direktori ettepanekul ja hoolekogu nõusolekul kehtestada vaheajad oma äranägemise järgi. Tingimuseks on, et koolis peab õppeaasta jooksul olema vähemalt neli vaheaega kogukestusega vähemalt 12 nädalat ning suvine koolivaheaeg peab kestma vähemalt kaheksa järjestikust nädalat.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise eelnõu kaasajastab õppetööd

Koolijuhtide, õpetajate, õpilaste, lapsevanemate ning omavalitsuste ja teiste koolipidajate ettepanekute põhjal on ettevalmistamisel eelnõu, mille eesmärk on toetada paindlikuma ja õpilase arengut toetavama õppetöö korraldamist.

Peamised plaanitavad muudatused puudutavad õpilaste hindamist ja õppekoormust ning toovad suurema paindlikkuse õpilastele valikkursuste pakkumisel.

Huvitav Kool keskendub kooli ja kodu koostööle, et suurendada koolirõõmu

Algatus Huvitav Kool jagab igapäevaselt häid kogemusi ja ideid, kuidas õppetööd ning koolielu kaasajastada. Regionaalsetest mõttekodadest välja koorunud teemade tulemusel keskendutakse uuel õppeaastal koolide ja kogukonna teadlikku ja eesmärgistatud koostöö toetamisele.

Novembris toimub algatuse Huvitava Kooli rahvusvaheline sügiskonverents, mis keskendub koolile kui füüsilisele, vaimsele, sotsiaalsele, emotsionaalsele ja virtuaalsele õppimise ruumile.

Kevadel leiab aset Huvitava kooli parimate praktikate päev, mis võtab arutelu alla kooli ja õpilaste valikud ehk milliseid valikuid peab kool tegema, et pakkuda nüüdisaegset ja õpilasi motiveerivat õpet? Kellega koostööd teha? Milliseid valikkursuseid koostööd kutsekoolidega luua saaks? Millised valikud on põhikooli õpilasel?

Brüsselis saab sügisest üldharidust omandada eesti keeles

Sügisel alustab Brüsseli IV Euroopa Koolis Laekenis eelkoolina Eesti sektsioon, kus 4-6aastaste laste kogu õppetöö toimub eesti keeles. Esmakordselt on võimalik eesti lastel välismaal elades eestikeelset üldharidust omandada.

Riik toetab koole laste liikumisharjumuste arendamisel

Tartu Ülikooli liikumislabor käivitas ministeeriumi toel liikumisprogrammi, mille eesmärk on muuta aktiivne liikumine nii tundides kui ka vahetundides tavapäraseks ning samuti kujundada välja kaasaegne liikumisõpetus. Eesmärk on, et Eesti lapsed ja noored liiguksidki iga päev vähemalt 60 minutit ja mõõduka tempoga.

Programmi piloteerimist alustati sel aastal kümnes koolis ning seda on plaanis järgmisel aastal jätkata ning laiendada rohkematesse koolidesse. Koolid loovad projekti raames näiteks terviseradasid või avavad võimald vahetundides kasutamiseks. Samuti katsetatakse võimalusi aine- ja vahetundides istumisaja vähendamiseks. Liikumist toetavad lahendused kogutakse ideepanka.

Liikumisõpetuse ainekava uuendamiseks koostab Haridus- ja Teadusministeerium koostöös õpetajate ja teiste ekspertidega kontseptsiooni, kus kirjeldatakse, milliseid liikumisalaseid oskusi ja hoiakuid on vaja õpilastes kujundada.

Lapsed, kes rohkem liiguvad, suudavad paremini omandada uut informatsiooni ning pole koolipäeva lõpus nii väsinud kui need, kes rohkem istuvad. Eestis liigub piisavalt vaid 20% lastest. Uuringud näitavad ka, et alates viiendast eluaastast kuni täisealiseks saamiseni väheneb kehaline aktiivsus 4,5% aastas.

Lasteaiad ja lapsehoiud saavad ühise seaduse

Aasta lõpus saadab ministeerium kooskõlastusringile seaduseelnõu, mille järgi on alusharidus ja lapsehoid edaspidi ühtselt reguleeritud süsteem, mis hõlmab lapsehoide ja lasteaedu sõltumata omandivormist. Eelkooliealiste laste hoolitsus, kasvatus ja õpetus on eelnõu kohaselt üks tervik: lapse vanusega suureneb alushariduse osakaal ja väheneb lapsehoiu osakaal.

Eelnõu järgi peavad kohalikud omavalitsused looma kõigile 1,5–7-aastastele lastele, kelle vanemad seda soovivad, võimalused lapsehoiuks ja alushariduse omandamiseks – seda võib korraldada munitsipaalasutuste kaudu või kasutada erasektori võimalusi. Alates 3aastastest lastest peab olema loodud võimalused alushariduseks lasteaias.

Nõudeid õpetajatele ei muudeta. Lapse arengu paremaks toetamiseks arendatakse lapsehoidja kutsestandardit.

Ministeerium asub uuendama kaasava hariduse kontseptsiooni

Ministeerium asub uuendama kaasava hariduse kontseptsiooni arvestades Eesti haridussüsteemi vajadusi ning rahvusvahelisi suundumusi. Koostöös huvigruppidega lepatakse kokku tegevused, mis toetavad kaasava hariduse põhimõtete elluviimist üld- ja kutsehariduses.

Kaasava hariduse kontseptsiooni kohaselt on hariduslike erivajadustega õpilased kindel ja lahutamatu osa kooli õpilaskonnast, nad kaasatakse võimete kohaselt õppetegevusse ning nad saavad piisavalt tuge, et õppida ja tulla toime.

Hariduslike erivajadustega õpilaste kaasamisel peavad üheaegselt olema tagatud nii vajalik õpikeskkond, tugisüsteemid kui ka õpilaste individuaalsetele vajadustele ja võimetele kohandatud õpe.

Valmib koosõppiva kooli kontseptsioon

Sel õppeaastal valmib koosõppiva kooli kontseptsioon, kus kirjeldatakse mitmekultuuriliste koolide tüüpe ning neile olulisi pädevusi. Kontseptsioon koostatakse abiks koolidele ja õpetajatele, kus eri kultuuride lapsed koos õpivad. Koosõppivas koolis tuleb eriti läbimõeldult tähelepanu pöörata kaasavale koolikeskkonnale, kultuuriteadlikule õppekorraldusele, kogukonna kaasamisele, mitteformaalsele õppele ja aineülesele lõiminguks.

Eestis on üha enam koole, kus õpib koos palju erineva keele- ja kultuuritaustaga õpilasi. Eesti koolides õpib umbes 400 uussisserändajat või tagasipöördajat, samuti saabub meie koolidesse põgenike peredest pärit lapsi ning jätkuvalt ka vahetusõpilasi. Erinevatest kultuuridest pärit õpilaste koos õpetamine on tänapäeva koolis igapäevane nähtus ja selleks tuleb valmis olla igal koolil ja õpetajal.

Sel õppeaastal võtavad kontseptsiooni kasutusele viis kooli – kirjeldatakse oma kooli kultuuriline eripära ning vaadatakse üle, millised pädevused koolis juba olemas on ning mida tuleb veel arendada. Haridus- ja Teadusministeerium ning sihtasutus Innove pakuvad ka pilootkoolidele vajadusel koolitusi, nõustamist ja muud tuge. Pilootaasta kogemusi kasutatakse mitmekultuurilise kooli prima praktika välja töötamiseks.

Varia

Haridusseadus muutub õppijakeskemaks

Valmimas on uue ja õppijakeskse haridusseaduse eelnõu, mida on valmistatud ette koostöös partneritega enam kui kahe aasta vältel. Kehtiv haridusseadus jõustus mitu kuud enne Eesti Vabariigi põhiseadust 1992. aastal ja on oluliste muudatusteta kehtinud üle kahekümne aasta. Haridusseaduse uuendamise eesmärk on panna paika õppijate põhilised õigused ja kohustused ning määrata ka selge vastutus kvaliteetse hariduse kättesaadavuse tagamise eest. Eelnõuga võtab riik suuna detailsete regulatsioonide vähendamisele haridusvaldkonnas.

Kohalik omavalitsus vastutab eelnõu järgi alus-, põhi- ja huvihariduse eest ning riik kutse-, kõrghariduse ja alates aastast 2023 ka keskhariduse eest. Selgemaks on kirjutatud õppeasutuse omaniku (omavalitsuse, erakooli pidaja või riigi) vastutus. Lisaks on eesmärk muuta haridussüsteem avatumaks, et ka mõnda aega õppimisest eemal olnud inimesed saaksid uuesti õppima asumisel kasutada töökohal saadud tõendatud teadmisi ja oskusi

Taust

Ülevaatesse on koondatud algava õppeaasta eri valdkondade olulisemad tegevused. Detailsema info leiab valdkondade strateegiatest ning nende rakendamiseks loodud programmist.

- Haridusvaldkonna areng nii tänavu kui järgnevatel õppeaastatel lähtub Elukestva õppe strateegiast aastateks 2014-2020.
- Keelevaldkonna areng lähtub Eesti keele arengukavast 2011-2017
- Noortevaldkonna järgmiste aastate eesmärkide detailsem ülevaade on Eesti noortevaldkonna arengukavas 2014-2020.
- Teadusvaldkonna areng ja tegevused lähtuvad strateegiast „Teadmistepõhine Eesti 2014-2020“.